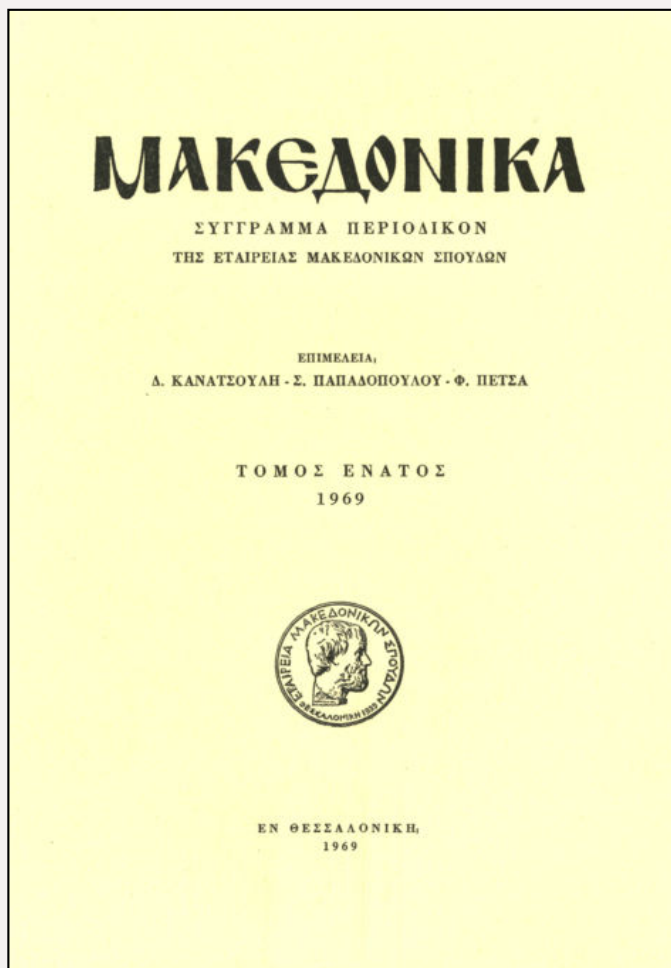

Μακεδονικά

Τομ. 9, 1969

G. T. Griffith, Alexander the Great: The Main Problems

Λαούρδας Βασίλειος

<https://doi.org/10.12681/makedonika.1064>

Copyright © 2015 Βασίλειος Λαούρδας

To cite this article:

Λαούρδας, (1969). G. T. Griffith, Alexander the Great: The Main Problems. *Μακεδονικά*, 9, 372-373.
doi:<https://doi.org/10.12681/makedonika.1064>

φύση του και τὸν τρόπο τῆς σύνθεσής του θὰ μείνῃ γιὰ τὸ μέλλον «κλασικό», μὲ τὸν ἴδιο τρόπο πὸς «κλασική» πιά μπορεῖ νὰ θεωρηθῆται ἢ ἐκτενέστερη καὶ συνθετικότερη (τρίτομη ὡς τώρα) «Ἱστορία τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ» τοῦ ἴδιου συγγραφέα.

I. K. ΧΑΣΙΩΤΗΣ

G. T. Griffith, Alexander the Great. The Main Problems. Helfer, Cambridge καὶ Barnes καὶ Noble, New York 1966, σελ. 382.

Ὁ γνωστός ἀπὸ ἀξιολόγους συμβολάς του εἰς τὴν μελέτην τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καθηγητῆς τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Ἱστορίας εἰς τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Cambridge G. Griffith εἶχε τὴν ὡραίαν ἔμπνευσιν νὰ συγκεντρώσῃ εἰς ἓνα τόμον τὰ σπουδαιότερα ἐκ τῶν δημοσιευθέντων εἰς διάφορα περιοδικὰ ἄρθρων, τῶν ἀναφερομένων εἰς τὰ σπουδαιότερα ἐκ τῶν προβλημάτων τὰ ὁποῖα παρουσιάζει ἡ μελέτη τῆς ζωῆς καὶ τῆς δράσεως τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Ὁ τόμος περιέχει δεκαεξὶ ἄρθρα, ἤτοι τοῦ Lionel Pearson «Τὸ ἡμερολόγιον καὶ αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου», τοῦ Tuesdell S. Brown. «Ὁ Καλλισθένης καὶ ὁ Ἀλέξανδρος», τοῦ C. A. Robinson Jr. «Αἱ ἀσυνήθειαι ἰδέαι τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου», τοῦ Victor Ehrenberg «Πόθος», τοῦ W. W. Tarn «Αἱ θεμελιώσεις τοῦ Ἀλεξάνδρου», τοῦ Helmut Benue «Ἡ ἀφομοιωτικὴ πολιτικὴ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου», τοῦ Fritz Schachermeyr «Ὁ Ἀλέξανδρος καὶ αἱ χῶραι τοῦ Γάγγη», τοῦ W. W. Tarn «Ἡ θεοποίησις τοῦ Ἀλεξάνδρου», τοῦ J. P. V. D. Balsdon «Ἡ θειότης τοῦ Ἀλεξάνδρου», τοῦ G. Badian «Ὁ Ἄρπαλος», τοῦ J. R. Hamilton «Ὁ Ἀλέξανδρος καὶ ὁ ὑποτιθέμενος πατὴρ του», τοῦ W. W. Tarn «Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος καὶ ἡ ἐνότης τῆς ἀνθρωπότητος», τοῦ G. Badian μὲ τὸν αὐτὸν τίτλον ὡς καὶ τὸ προηγούμενον τοῦ Tarn, τοῦ F. Hampl «Τὰ ὑπομνήματα καὶ τὰ τελευταῖα σχέδια τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου», τοῦ Fritz Schachermeyr «Τὰ τελευταῖα σχέδια τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου» καὶ τοῦ G. Walsler «Ἐπὶ τῆς νεωτέρας ἐρευνῆς διὰ τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον». Τὸ χρονολογικῶς παλαιότερον ἐκ τῶν ἀρθρῶν αὐτῶν εἶναι τὸ τοῦ W. W. Tarn περὶ τοῦ «Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ τῆς ἐνότητος τῆς ἀνθρωπότητος» (1933), τὸ δὲ νεώτερον, τοῦ Hamilton (1961).

Τὰ εἰς τὰ ἄρθρα αὐτὰ συζητούμενα προβλήματα εἶναι τὰ βασικότερα ἐκ τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸν Μεγάλον Μακεδόνα. Εἶναι, πρῶτον, τὰ καθαρῶς φιλολογικά, τὰ ὁποῖα πραγματεύονται τὰς ἀξιοπιστίας τῶν πηγῶν (ἄρθρα τοῦ Pearson καὶ τοῦ Brown), ἔπειτα τὰ ἐρμηνευτικά, τὰ ὁποῖα πραγματεύονται τοὺς σκοποὺς τῆς ἐκστρατείας τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὴν θεοποίησίν του καὶ τὴν γενικωτέραν πολιτικὴν του εἰς τὴν Ἀσίαν.

Εἰς τὴν βραχείαν ἀλλὰ μεστὴν εἰσαγωγὴν του ὁ κ. Griffith θέτει σειρὰν ἐρωτημάτων, εἰς τὰ ὁποῖα κατὰ τὴν κρίσιν του δίδονται ἀπαντήσεις ὑπὸ τῶν συγγραφέων τῶν ὁποίων τὰ ἄρθρα δημοσιεύει. Ἐπειδὴ τὰ ἐρωτήματα αὐτὰ εἶναι θεμελιώδους σημασίας διὰ τὴν ἐρμηνείαν τῆς ζωῆς καὶ τῆς δράσεως τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὰ ἀναφέρω ἐνταῦθα μὲ τὴν σειρὰν τὴν ὁποίαν ἀκολουθεῖ ὁ κ. Griffith: «Πόσον μακρὰν ἐξετάζοντο τὰ σχέδια τοῦ Φιλίππου διὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Ἀσίας, ὅτε ἀνεκόπησαν διὰ τῆς δολοφονίας του; Πόσον ἐνωρὶς ἀπεφάσισεν ὁ Ἀλέξανδρος νὰ καταλάβῃ ὅλην τὴν περσικὴν αὐτοκρατορίαν; Διατί ἐπεσκέφθη τὸ μαντεῖον τοῦ Ἄμμωνος καὶ πόσον πολὺ ἐπηρέασθη ἀπὸ τὴν ἐπίσκεψιν; Διατί ἔκαυσε τὸ ἀνάκτορον τῆς Περσεπόλεως, καὶ οὕτω ἀπέκλινε ἀπὸ τὴν πολιτικὴν τὴν ὁποίαν καὶ τότε καὶ ἀργότερα εἶχεν ἔναντι τῶν κατακτηθέντων Περσῶν; Τί συνέβη ἀκριβῶς μὲ τὸν Φιλῶταν, τὸν Ἐρμόλαον, τὸν Παρμενίωνα, τὸν Κλεῖτον, τὸν Καλλισθένην — ὅλα αὐτὰ τὰ γεγονότα ἦσαν τυχαῖα ἢ ἐξέφραζαν μίαν ἐξελισσομένην ἀσθένειαν; Εἰς τί ἀπέβλεπεν ἰδρῶν Ἑλληνικὰς πόλεις ἢ στρατιωτικὰς ἀποικίας εἰς τὴν Ἄπω Ἀνατολήν; Διατί εἰσέβαλεν εἰς τὴν Ἰνδίαν; Καὶ διατί ἀνέκοψε τὴν πορείαν του εἰς τὸν Ὑφασιν; μόνον ὑπὸ τὴν

πίεσιν τῆς ἐξεγέρσεως τῶν Μακεδόνων; Ποῖαι ἦσαν αἱ τελικαὶ ἀπόψεις του διὰ τὸν ὀρθὸν τρόπον διοικήσεως τῶν κατακτηθέντων λαῶν καὶ κατὰ πόσον διαχωρίζει μεταξύ των τὰς φυλάς τὰς ὁποίας κατέκτησεν; Πόσον σοβαρὰ ἦσαν αἱ ταραχαὶ μεταξύ τῶν Μακεδόνων του, αἱ ὁποῖαι προεκάλεσαν τὴν ἐξεγέρσιν εἰς Ὀπιν καὶ τὴν ἀντικατάστασιν ἀρκετῶν ἐκ τῶν κυβερνητῶν κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη; Διατί ἐδημοσίευσεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ ψήφισμα διὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν Ἑλλήνων ἐξορίστων εἰς τὰς πόλεις των τὸ 324; Διατί ἐζήτησεν ἀπὸ τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις νὰ τὸν ἀναγνωρίσουν ἐπισήμως ὡς θεὸν (ἂν πράγματι τὸ ἐζήτησε); Καὶ πόσον μακρὰν ἐξετείνοντο τὰ κατακτητικὰ σχέδιά του ὅτε ἀπέθανεν;».

Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος νομίζει ὅτι εἶναι εὐχερῆς ἢ ἀπάντησις εἰς τὰ ἐρωτήματα αὐτὰ δὲν ἔχει παρὰ νὰ ἀναγνώσῃ τὰ εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ Griffith περιλαμβανόμενα ἄρθρα διὰ νὰ διαπιστώσῃ πόσον διαφωνοῦν μεταξύ των ἐπὶ τῶν θεμάτων αὐτῶν ἐπιστήμονες ἀφιερῶσαντες μακρὰ ἔτη σπουδῶν διὰ τὴν ἐρμηνείαν τῆς δράσεως καὶ τῶν ἰδεῶν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου.

Αἱ δυσχέρειαι πρὸς ἐπίλυσιν τῶν προβλημάτων αὐτῶν ὀφείλονται, ὅπως παρατηρεῖ ὁ κ. Griffith, εἰς τὴν ἀτέλειαν τῶν ὑπαρχουσῶν πηγῶν, ἀτέλειαν προερχομένην κατὰ κύριον λόγον ἀπὸ τὴν χρονικὴν ἀπόστασιν, ἢ ὁποῖα τὰς χωρίζει ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, καὶ κατὰ δεύτερον ἀπὸ τὴν ἀσυμφωνίαν μεταξύ των. Ἐξ ἄλλου καὶ αἱ ἀπολεσθεῖσαι πηγαί, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐβασίσθησαν αἱ μέχρις ἡμῶν διασωθεῖσαι, δὲν ἦσαν πάντοτε ἀπολύτως ἀξιόπιστοι, διότι ἄλλαι μὲν εἶχον γραφῆ διὰ νὰ ἐξάρουν τὴν προσωπικότητα τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ἄλλαι δὲ διὰ νὰ τὴν ὑποτιμήσουν. Χρειαζέται λοιπὸν μεγίστη προσοχὴ εἰς κάθε ἀπόπειραν ἐρμηνείας τῆς παραδόσεως, ὅπως ἀπέδειξεν μεταξύ ἄλλων ὁ ἔλεγχος τῆς παραδόσεως περὶ τοῦ Γορδίου δεσμοῦ ὑπὸ τοῦ W. W. Tarn, ὅστις τελικῶς κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ παράδοσις αὕτη ἐδημιουργήθη ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου μὲ σκοπὸν νὰ φανῆ ὅτι οὗτος ὑπῆρξεν ἀσεβῆς. Ἡ ὑπότινων νεωτέρων ἱστορικῶν προβληθεῖσα ἐρμηνεία, ὅτι ἢ εἰς τὸ Γόρδιον πρᾶξις τοῦ Ἀλεξάνδρου ἦτο θαρραλέα ἀντιμετώπισις ἑνὸς δυσχεροῦς προβλήματος, οὐδόλως ἀνταποκρίνεται πρὸς τὰς προθέσεις τῶν πηγῶν, αἱ ὁποῖαι ἀναφέρουν αὐτὸ τὸ ἐπεισόδιον.

Ὡραία ὡς ἐμπνευσις καὶ ἐπιτυχὴς ὡς ἀποτέλεσμα ἢ πρωτοβουλία τοῦ κ. Griffith θὰ βοηθήσῃ πολὺ εἰς τὴν προώθησιν τῶν μελετῶν διὰ τὸν Ἀλέξανδρον, κυρίως διότι θὰ καταστήσῃ σαφὲς εἰς ὅσους δὲν τὸ γνωρίζουν ἤδη, ὅτι ἡ κρίσις περὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου εἶναι ἕν ἀπὸ τὰ δυσκολώτερα ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὸ τὰ ὠραιότερα θέματα τῆς ἱστορικῆς ἐπιστήμης.

ΒΑΣ. ΛΑΟΥΡΔΑΣ

Jacques Benoist Mechin, Alexander the Great. The Meeting of East and West. Hawthorne Books, Inc., New York 1966, σελ. 254.

Τὸ βιβλίον τοῦ κ. Mechin, τὸ ὁποῖον ἐξεδόθη ἀρχικῶς εἰς τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν καὶ τώρα, κατόπιν τῆς ἐπιτυχίας του, εἰς τὴν ἀγγλικὴν, κατὰ μετάφρασιν τῆς κ. Mary Iford, δὲν προσφέρει τίποτε τὸ νέον εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἐρευναν περὶ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ἔχει ὅμως γραφῆ εἰς τόσον ὠραῖον ὕφος καὶ μὲ τόσην ἀγάπην, ὥστε νὰ δικαιουταὶ ἰδιαιτέρως μνείας. Ὁ συγγραφεὺς ὀρμώμενος ἀπὸ ἰδέας καὶ ἀπὸ προβλήματα τῆς ἐποχῆς μας ἐρμηνεύει τὸν μέγαν Μακεδόνα ὡς φορέα τῆς προσπαθείας συνδέσεως Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως. Ἀντιθέτως πρὸς ἄλλους μελετητὰς τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐκ τῶν ὁποίων μερικοὶ ἐρμηνεύουν τὴν ἐκστρατείαν εἰς Ἀσίαν ὡς ὤμην εἰσβολὴν μὲ κατακτητικὸς σκοπός, ἄλλοι ὡς πόθον νὰ ὑπερβῆ τὰ γνωστὰ ὄρια, ἄλλοι ὡς ἄλυσσον πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ἄλλοι ὡς ἐκδίκησιν, ὁ συγγραφεὺς τῆς παρουσίας μονογραφίας παρουσιάζει τὸν Ἀλέξανδρον ὡς βαθμιαίως ἀνακαλύπτοντα τὴν ὑπαρξιν κοινότητος πνεύματος